

EKOLOGIYA SOHASIDA DAVLAT BOSHQARUVI TUSHUNCHASI VA O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI.

O'zbekiston milliy universiteti

Ijtimoiy fanlar fakulteti yurisprudensiya

Yo'nalishi 4-bosqich b patok talabalari

1.Esonaliyev Iftixor zulfiorjon o'g'li

2.Isroilov Azizbek Sattoralievich

3.Isomiddinov Islombek Kamoliddin o'g'li

4.Kurbonov Abduvoxob Sharof o'g'li

Annotatsiya

Ushbu maqolada ekologiya sohasida davlat boshqaruvi jarayonida yuzaga kelayotgan amaliy muammolar va ularni bartaraf etish yo'llari tahlil qilinadi. Xususan, atrof-muhitni muhofaza qilish tizimining samaradorligi, ekologik nazorat mexanizmlarining ishlashi, ekologik qonunchilikni amalga oshirishdagi qiyinchiliklar hamda zamonaviy boshqaruv usullarining ahamiyati ko'rib chiqiladi. Maqolada ekologik boshqaruvni takomillashtirish, ekologik monitoringni kuchaytirish hamda davlat va jamiyat hamkorligini rivojlantirish bo'yicha takliflar ilgari suriladi.

Kalit so'zlar: ekologik muammolar, ekologik nazorat, ekologik monitoring, ekologik qonunchilik, davlat boshqaruvi samaradorligi, ekologik siyosat, atrof-muhitni muhofaza qilish.

KIRISH

So'nggi yillarda ekologik muammolar dunyo mamlakatlarida eng dolzarb masalalardan biriga aylangan. Atmosfera havosining ifloslanishi, suv resurslarining kamayishi, tuproq degradatsiyasi va biologik xilma-xillikning qisqarishi ekologik

muvozanatga salbiy ta'sir ko'rsatmoqda. Bunday muammolarni bartaraf etishda davlat boshqaruvi muhim rol o'ynaydi.

Ekologiya sohasida davlat boshqaruvi atrof-muhitni muhofaza qilish, tabiiy resurslardan oqilona foydalanish hamda ekologik xavfsizlikni ta'minlashga qaratilgan chora-tadbirlar tizimidan iborat. Biroq ushbu jarayonda ekologik nazoratning yetarli darajada samarali ishlamasligi, ekologik qonunchilikka to'liq rioya qilinmasligi kabi ayrim muammolar ham uchrab turadi.

O'zbekistonda ham ekologik muammolarni hal etish bo'yicha davlat dasturlari amalga oshirilmoqda. Shunga qaramay, ekologik monitoringni kuchaytirish, ekologik nazorat mexanizmlarini takomillashtirish va boshqaruv samaradorligini oshirish zarurati mavjud. Shu sababli ekologiya sohasida davlat boshqaruvida yuzaga kelayotgan muammolarni tahlil qilish dolzarb ilmiy vazifa hisoblanadi.

ASOSIY QISM

1. Ekologiya sohasida davlat boshqaruvi tizimi

Ekologiya sohasida davlat boshqaruvi tizimi atrof-muhitni muhofaza qilish, tabiiy resurslardan foydalanishni tartibga solish hamda ekologik xavfsizlikni ta'minlashga qaratilgan davlat organlari faoliyatining muhim yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Ushbu tizim ekologik siyosatni amalga oshirish, ekologik nazoratni tashkil etish, ekologik monitoring olib borish hamda ekologik qonunchilikka rioya etilishini ta'minlash orqali faoliyat yuritadi.

O'zbekiston Respublikasida ekologiya sohasida davlat boshqaruvi asosan Ekologiya, atrof-muhitni muhofaza qilish va iqlim o'zgarishi vazirligi hamda boshqa tegishli davlat organlari tomonidan amalga oshiriladi. Ushbu organlar ekologik ekspertiza o'tkazish, ekologik monitoringni tashkil etish, tabiiy resurslardan foydalanishni tartibga solish hamda ekologik qonunchilik talablariga rioya etilishini nazorat qilish kabi vazifalarni bajaradi.

Ekologiya sohasida davlat boshqaruvining asosiy maqsadi atrof-muhitni muhofaza qilish, ekologik muvozanatni saqlash hamda tabiat resurslaridan oqilona foydalanishni ta'minlashdan iboratdir. Shu bilan birga ekologik boshqaruv tizimi ekologik muammolarni oldini olish, ekologik xavfsizlikni ta'minlash va barqaror rivojlanishga erishishga xizmat qiladi.

2. Ekologik boshqaruvda uchrayotgan asosiy muammolar

Ekologiya sohasida davlat boshqaruvi tizimi faoliyatida ayrim muammolar ham kuzatiladi. Ushbu muammolar ekologik nazorat mexanizmlarining yetarli darajada samarali ishlamasligi, ekologik monitoring tizimining rivojlanish darajasi pastligi hamda ekologik madaniyatning yetarli darajada shakllanmaganligi bilan bog'liq.

Sanoat korxonalarining ayrim faoliyat turlari atrof-muhitga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin. Atmosfera havosining ifloslanishi, suv resurslarining ifloslanishi hamda chiqindilarni noto'g'ri boshqarish kabi muammolar ekologik boshqaruv tizimida muhim e'tibor talab qiladigan masalalardan biridir.

Quyidagi jadvalda ekologiya sohasida davlat boshqaruvida uchraydigan asosiy muammolar va ularning mumkin bo'lgan sabablari ko'rsatilgan.

Ekologik boshqaruv tizimidagi asosiy muammolar

№	Muammo turi	Sabablari
1	Atmosfera havosining ifloslanishi	sanoat chiqindilari, transport vositalari
2	Suv resurslarining ifloslanishi	oqova suvlarni tozalash tizimining yetarli emasligi
3	Ekologik nazoratning zaifligi	nazorat mexanizmlarining yetarli ishlamasligi
4	Chiqindilar muammosi	chiqindilarni qayta ishlash tizimining rivojlanmaganligi

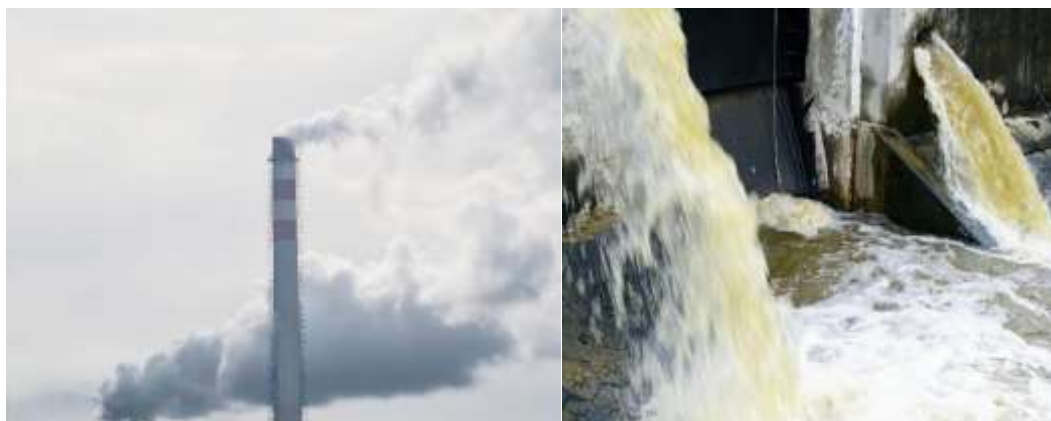
5	Ekologik madaniyatning pastligi	ekologik ta'lim va targ'ibotning yetarli emasligi
----------	--	--

3. Ekologik boshqaruv samaradorligini oshirish yo'llari

Ekologiya sohasida davlat boshqaruvi samaradorligini oshirish uchun bir qator chora-tadbirlarni amalga oshirish zarur. Avvalo ekologik nazorat mexanizmlarini kuchaytirish hamda ekologik qonunchilik talablariga rioya etilishini qat'iy nazorat qilish muhim hisoblanadi.

Shuningdek, ekologik monitoring tizimini zamonaviy texnologiyalar asosida rivojlantirish ham muhim ahamiyatga ega. Masalan, masofadan zondlash texnologiyalari, ekologik monitoring stansiyalari hamda raqamli kuzatuv tizimlari atrof-muhit holatini aniq baholash imkonini beradi.

Bundan tashqari, ekologik boshqaruv samaradorligini oshirishda ekologik ta'lim va targ'ibot muhim o'rin tutadi. Aholining ekologik madaniyatini oshirish, ekologik muammolar haqida jamoatchilikni xabardor qilish ham ekologik muvozanatni saqlashga yordam beradi¹.

¹ O'zbekiston Respublikasi Ekologiya, atrof-muhitni muhofaza qilish va iqlim o'zgarishi vazirligi ma'lumotlari.

Rasmlar izoxi. Sanoat korxonalari chiqindilari, transport vositalari va chiqindilarni noto‘g‘ri boshqarish ekologik muammolarning asosiy sabablaridan biri hisoblanadi. Ushbu omillar atmosfera havosi, suv resurslari va tuproq sifatiga salbiy ta‘sir ko‘rsatadi.

XULOSA

Ekologiya sohasida davlat boshqaruvi atrof-muhitni muhofaza qilish, tabiiy resurslardan oqilona foydalanish hamda ekologik xavfsizlikni ta‘minlashda muhim ahamiyatga ega. Ushbu boshqaruv tizimi ekologik nazorat, ekologik monitoring hamda ekologik siyosatni amalga oshirish orqali tabiat va jamiyat o‘rtasidagi muvozanatni saqlashga xizmat qiladi.

Biroq ekologiya sohasida davlat boshqaruvi jarayonida ayrim muammolar ham mavjud bo‘lib, ular sanoat faoliyati, chiqindilar muammosi, ekologik nazorat mexanizmlarining yetarli darajada samarali ishlamasligi hamda ekologik madaniyatning past darajasi bilan bog‘liq.

Shu sababli ekologiya sohasida davlat boshqaruvi tizimini yanada takomillashtirish, ekologik monitoringni kuchaytirish, zamonaviy texnologiyalarni joriy etish hamda aholining ekologik madaniyatini oshirish ekologik muammolarni hal etishda muhim ahamiyat kasb etadi. Bu esa barqaror rivojlanishni ta‘minlash va kelajak avlodlar uchun sog‘lom ekologik muhitni saqlab qolishga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O‘zbekiston Respublikasining **“Tabiatni muhofaza qilish to‘g‘risida”gi Qonuni.**

2. O‘zbekiston Respublikasining “**Ekologik nazorat to‘g‘risida**”gi Qonuni.
3. O‘zbekiston Respublikasi Ekologiya, atrof-muhitni muhofaza qilish va iqlim o‘zgarishi vazirligi rasmiy ma’lumotlari.
4. Karimov K. **Ekologiya va atrof-muhit muhofazasi asoslari**. Toshkent, 2021.
5. Yusupov B. **Barqaror rivojlanish va ekologik boshqaruv**. Toshkent, 2020.